

УРОК: 45-46
ДАТА: 30.03.23
ГРУПА: 32

Тема: Історико-фольклорна основа роману у віршах Л. Костенко «Маруся Чурай». Духовне життя нації крізь призму нещасливого кохання. Митець і суспільство, індивідуальна свобода людини – центральні проблеми роману у віршах Л. Костенко «Маруся Чурай».

План

1. Історія написання історичного роману у віршах «Маруся Чурай».
2. Тематика твору.
3. Проблематика твору.
4. Аналіз роману.
5. Образ Марусі.
6. Образ Івана Іскри.
7. Образ Богдана Хмельницького.
8. Образ Гриця Бобренка.

1. Історичний роман у віршах «Маруся Чурай» Ліна Василівна Костенко опублікувала в 1979 році. Уже через рік цей видатний твір української літератури був відзначений Шевченківською премією. Рідкісний літературний жанр вимагає від автора особливої майстерності, великої сили мистецької прояви: прекрасно знати історію і втілювати її у поетичному творі — для цього потрібний неабиякий талант письменника. Твір «Маруся Чурай» складається з дев'яти розділів, у яких розповідається не тільки про драматичне кохання і життя славетної напівлегендарної співачки, а й про життя України, її сіл і містечок під час визвольної боротьби українського народу під проводом Богдана Хмельницького.

Не збереглося жодних архівних документів, які б засвідчили існування Марусі Чурай, що жила приблизно в 1625—1650 роках у Полтаві: страшна пожежа 1658 року знищила всі архіви Полтавського магістрату. А легенди й перекази розповідають про сильне, але трагічне кохання дівчини-співачки і козака Гриця Бобренка, що помер наглою смертю, мабуть, через отруєння. Ця сюжетна лінія вплітається в історичну фабулу роману — народну війну українців за визволення від поляків, татар. Дія твору розгортається в основному в Полтаві, яка на той час була важливим містом, військовим осередком, мала свій козацький полк, який боронив рідну землю, відгукуючись на перший поклик гетьмана.

Фольклорна основа роману (сюжету)

Зберігається понад 300 баладних сюжетів. Багато присвячено коханню. Н. – про приворот-зілля, любовний трикутник – мораль – силувати кохання не можна, а всяка зрада має бути осуджена і покарана.

Багато літературних обробок зазнало ліро-епічна пісня-балада «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці», авторство якої приписують полтавській піснярці середини XVIIст. Марії Гордіївни Чурай, вважаючи баладу автобіографічною.

За переказами, **Маруся народилася 1625р.** в родині урядника Полтавського добровільного козацького полку Гордія Чурая, людини хороброї, патріота. У сутичці з шляхтичем, який збиткувався з простолюду, запальний Чурай зарубав кривдника, тож мусив тікати з Полтави на Січ, де пристав до гетьмана нереєстрових козаків Павлюка і загинув у битві під Кумейками в **1637р.**

Є кілька варіантів долі Марусі. Легенда наділила її красою й талантом. Її обранець, козак Григорій Бобренко, піддавшись материним умовлянням, кидає Марусю і одружується з багачкою Галею Вишняківною. У розпачі дівчина хоче втопитися, але її рятує Іван Іскра, що палко кохає дівчину. Маруся мстить за зраду, отруївши Гриця настоем із зілля. Її засуджують до страти, та Іскра встигає привезти від гетьмана помилування. Змучена докорами сумління, через півроку Маруся вмирає від сухот. З інших варіантів – вона після суду пішла до Києва на прощу, але не

повернулася до Полтави: померла в якомусь монастирі. Всі довідки про неї (судові акти Полтавського магістру) згоріли.

Ліна Костенко в романі «Маруся Чурай» дає свою інтерпретацію легенди про Чураївну.

Вважають, що автором цієї пісні була співачка-поетеса з Полтави Маруся Чурай. Що відомо про цю напівлегендарну дівчину?

Основні моменти життя Марусі Чурай були використані в сюжеті роману. Вони немовби ожили, набули реальності, психологічної змістовності. Художній світ роману "Маруся Чурай" відображає найсуттєвіші моменти соціально-політичного та духовного життя України середини XVII ст. Читаючи твір, ми проймаємось атмосферою того часу, перебуваємо в Україні періоду Хмельниччини.

2. Тематика роману:

- ❖ Зображення головної героїні Марусі Чурай як легендарної народної поетеси й талановитої співачки з Полтави;
- ❖ Відтворення духовного життя України XVII ст.;
- ❖ Всенародна участь у національно-визвольній війні під проводом Богдана Хмельницького.

Проблематика роману:

Одна з головних проблем твору — відтворення суспільно-історичного контексту епохи Хмельниччини через характери персонажів, що є виразниками і носіями суспільних законів часу.

Проблему любові і зради, яка лежить в основі роману, розглядатимемо в руслі двох тематичних ліній:

1. Маруся Чурай — Грицько Бобренко.
2. Маруся Чурай — Іван Іскра.

Теорія літератури

Роман у віршах – різновид змішаного жанру, якому властива багатопроблемність, поєднання епічного й ліричного начал; дія у творі цього жанру, як правило, концентрується навколо долі одного чи кількох головних героїв.

Роман у віршах «Маруся Чурай» (1979).

Літературний рід: ліро-епос.

Жанр: історичний роман у віршах (визначення Л. Костенко).

Тема: зображення нещасливого кохання Марусі та Грицька в поєднанні з широкою картиною життя України XVII ст.

Головна ідея: незнищенність українського народу (особистості з багатим духовним світом), глибока віра у його (її) духовну силу і могутність.

Головні герої: Маруся Чурай, Гриць Бобренко, полковий обозний Іван Іскра, полтавський полковник Мартин Пушкар, козак Лесько Черкес, Галя Вишняківна, вїт Семен Горбань.

Сюжет і композиція: дві сюжетні лінії, які переплітаються, - особиста (Маруся-Грицько) й історична (боротьба українського народу проти загарбницької політики польської шляхти). Роман складається з дев'яти різних за обсягом розділів.

I розділ «Якби знайшлась неопалима книга». Доценту знищена пожежею Полтава 1658р. Суд над Марусею, яку звинувачено в отруєнні коханого Грицька Бобренка. На захист Марусі стають козаки- полковник Мартин Пушкар й Іван Іскра. Марусі виносять смертний вирок.

II розділ «Полтавський полк виходить на зорі». Полтавський полк на зорі вирушає в похід боронити волю свого народу.

III розділ «Сповідь». Маруся перебуває у в'язниці, вона згадує дитинство, батьків, родинні стосунки; дитинство Гриця, його батьків і їхні сімейні стосунки; далі постає історія кохання Марусі й Гриця і його зрада з Галею Вишняківною. У кінці розділу (він найбільший у творі, центральний) Марусю виводять на страту.

IV розділ «Гінець до гетьмана». Іван Іскра мчить до гетьмана Богдана Хмельницького, щоб сповістити про суд над Марусею. Гетьман своїм універсалом скасовує смертний вирок Марусі.

V розділ «Страта». Маруся виводять на площу для страти, де зібралася чи не вся Полтава, люди по-різному висловлюються щодо Марусиної трагедії. В останній момент перед стратою на площу вривається Іван Іскра з добутим універсалом, у якому наказано скасувати вирок з огляду на пісенний талант Марусі і героїзм її батька Гордія, якого як оборонця України покарано було на горло у Варшаві.

VI розділ «Проща». Маруся вирушає на прощу до Києва і по дорозі знайомиться з мандрівним дяком-філософом, який розповідає їй про Якова Острияницю, Северина Наливайка та Ярему Вишневецького. Маруся глибоко осмислює історію України з розповідей дяка і з побачених у дорозі картин зруйнованої Батьківщини.

VII розділ «Дідова балка». Іван Іскра відвідує старого запорожця, колись визволеного з двадцятилітньої турецької неволі, який оселився під Полтавою й займається різьбярством. Іван попереджає діда про наступ ворожих військ, але той вирішив не покидати свою домівку.

VIII розділ «Облога Полтави». Брами Полтави зачинені, гармати націлені на ворога. Полтава мужньо тримається в польській облозі вже четвертий тиждень. Іван Іскра відвідує самотню Марусю (її мати померла) і пропонує одружитися. Маруся відмовляє парубкові.

IX розділ «Весна, і смерть, і світле воскресіння». Маруся попрощалася з Іскрою, виснажена горем і хворобою, чекає свого кінця. Облогу знято, і місто повертається до звичного життя. Повз будинок Марусі проходять козаки й співають її пісні, а далі дівчата- пісню «Ой не ходи, Грицю».

Образ Марусі Чурай.

Головний персонаж роману — Маруся Чурай, через спогади в III розділі твору письменниці відтворила життя українського суспільства XVII ст. Дитинство Марусі не було безхмарним.

Не повернувся з війни батько, і вдвох з матір'ю, холодні й голодні, вони одні перебули зиму. А через півроку звістка про батька заплакала піснею кобзаря «Орлику Чураю, ой забили тебе ляхи у чужому краю». Душа дванадцятилітньої дівчини сколихнулася, що її батько «пішов у смерть і повернувся в думі, і вже тепер ніхто його не вб'є». Власне горе злилось з народним і породило пісні, які сприйняло всім серцем козацтво, вся Україна.

Через спогади Марусі ми дізнаємося про звичаї, побут, родинні та громадські стосунки між людьми різних станів українського суспільства. Не останнє місце серед цих стосунків посідає й любов.

Ідеалом кохання для Марусі є подружнє життя її батьків, яких доля звела наче в нагороду за те, що вони мали незглибимі душі.

Чурай не сушив собі голови земельними наділами, а бачив «свою долю — ось ти, ось я, тепер нас буде двоє».

Такою ж безоглядною і сильною була любов Марусі до Гриця. Трагедія дівчини в тому, що вони з Грицем по-різному сприймали життя:

*Моя любов сягала неба,
А Гриць ходив ногами по землі.*

Гриць зраджує Марусю, та вона не дорікає його за дводушництво, а карає себе, бо не розпізнала раніше, що вони з Грицем нерівня по духу, а «нерівня душ — це гірше, ніж майна».

Марусине кохання виросло, як пісня, з повноти душі. Та, на жаль, урвалось, як струна, на найвищій ноті, спаливши душу, де вже не могло прорости натхнення, не могла народитися пісня, а без них вона не могла жити. Коли Гриць повертається до дівчини з каяттям, вона говорить йому:

*Йди до неї, будеш між панами.
А я за тебе, Грицю, не піду.*

Кохання, як і мистецтво, виростає тільки на ґрунті абсолютної страсті і повноти почуттів, розтоптане ж зрадою,— не відроджується, для Марусі воно було єдине, і навіть руїни його для дівчини є священними, і топтатися по них вона не дозволить нікому. Тому й мовчить на суді. Свою таємницю довіряє лише сонцю:

*Я завтра, сонце, буду умирати.
Я перейшла вже смертницьку межу.
Спасибі, сонце, ти прийшло крізь ґрати,
Я лиш тобі всю правду розкажу,
Не помста це була, не божевілля.
Людина проста ближнього не вб'є.
Я не труїла. Те прокляте зілля
Він випив сам. Воно було моє.*

Це звучить як гімн кохання. Людина, здатна перелити кохання піснею, не може помститися, тим більше вбити.

Великодушна у ставленні до людей, Маруся прагне зрозуміти й Бобренчиху, якій хотілося бачити свого сина багатим, і Галю, чварну бездуховну ляльку. Однак вона не може прийняти моралі, коли люди йдуть на компроміс із совістю. Від розправи за вироком суду Марусю рятує козак Іван Іскра, який є рідним двійником дівчини («Ми з нею діти однієї печалі, себе читаю у її очах»). Прочитавши розділ «Страта», ми розуміємо, що Маруся не вбивця, а жертва драматичного конфлікту. Вона вже сприймається нами не як конкретна особистість, а як митець, носій духовності народу, поет, не захищений перед безпощадністю юрби. Образ героїні, що йде на ешафот, розростається до широких узагальнень, які викликають асоціації про розп'яття Христа. На Голгофу йде не просто Маруся, а поезія — душа України. Ця сцена є найсильнішою в романі.

Іван спиняє натовп і проголошує універсал. Хтось плаче, хтось голосно сміється, хтось біжить до Марусі. Тільки в смертельно пораненої дівчини не було «ні радості, ні чуда. Лиш тихий розпач: вмерти не дали».

Між легендою про Марусю Чурай і сюжетною лінією роману Л. Костенко є певна розбіжність. Письменниця подає свою інтерпретацію легенди про Чураївну. Та цим не принижується значення роману, бо і в легенді, і в романі Маруся — не просто дівчина: «це голос наш. Це — пісня. Це — душа».

6. Образ Івана Іскри.

Особливі почуття викликає образ Івана Іскри. Він син знаного гетьмана Якова Остряниці. Та ніде не намагається скористатися славою батька. В нього є своє ім'я, здобуте в боях, хоч слави батька він не зрікається і шанує його пам'ять. Так само поводить себе Маруся, яка не бажає називати себе перед мандрівним дяком. Головне — що ти сам у житті важиш. Тим і підтвердиш, чи гідний славних батьків. Не випадково цю духовну близькість підкреслює сам Іван:

*Ми з нею рідні. Ми одного кореня.
Мабуть, один лелека нас приніс.
Батьки у нас безстрашні й непокорені
і матері посивіли од сліз.*

Шляхетність духу, вірність у дружбі й коханні, як і вірність Батьківщині — ось найважливіші риси характеру Івана Іскри.

Образ Гриця

Образ Гриця — один із найцікавіших. Характер його вимальовується поступово в різних епізодах: як через коментар самого автора, так і завдяки думкам багатьох людей. Ось на суді просить слова Яким Шибиліст, що знав Григорія змалку, «ще у сповітку». Пригадуючи дитинство Гриця, він зазначає:

*То те дитя й на ноги зіп'ялося,
і розуму дійшло у Чураїв.*

Та чи увібрав він науку Чураїв, чи такою ж чистою була душа його, як у Марусі?

Грицько ж, він міряв не тією міркою.

В житті шукав дорогу не пряму.

Він народився під такою зіркою,

що щось в душі двоїлося йому.

Від того кидався берега до того.

Любив достаток і любив пісні.

Ось як говорить про нього наречена Галя:

А він такий, що він брехать не буде.

Грицько був чесний, не якийсь бабій.

Він сам казав, що вже її забуде.

У домі в нас він був уже як свій.

Що в цьому правда? Зовнішнє сприйняття. У наведеному монолозі подвійна характеристика — і не дуже розумної та чутливої Галі, і небрехливого Гриця. Та чи він брехав Галі? Ні. Скоріше, він брехав собі. Хотів умовити себе забути незабутнє: кохання, що заповонило душу не тільки Марусі, але і його.

«Бездонне небо і безмежний світ». Саме такими були їх з Марусею ночі, і не раз згадуються вони йому, а надто, коли він уже з Галею:

Вже ми удвох ночеємо в коморі.

Дивлюсь до ранку на холодні зорі...

Три бочки меду, вісім кув селітри,

та ми удвох на шльонських килимах.

Ось тепер які його ночі. Так важко карає його саме життя за оту роздвоєність. Хіба він не бачить, що світ речей заповонив його душу, обмежив її, вільну, страшними кайданами? Говорить з дівчиною, що його кохає безмежно, — з Марусею, що віддала йому молодість, кохання і ладна віддати життя, — про що?

Погане літо, не було врожаю.

Та ще й тягтись на чоботи й кожух.

Однак Маруся нічого не бажала бачити.

Та він же в світі отакий один.

Він, мамо, гордий. Він козак. Він лицар.

І що для нього гроші, мамо? Дим.

Таким він здавався Марусі в найпалкішу пору її кохання. Але із часом, згадуючи Гриця, Маруся сама собі дивується, як могла так помилитися в людині:

Гриць був інакший. Щирими очима

він так дивився приязно на світ!

Це, Грицю, що, була твоя личина?

Яку ж ти душу приховав під спід?

Щоб це зрозуміти, спробуємо заглянути до Гриця в хату.

Батько його колись був таким козаком, як і Чурай. Та, одружившись, він потрапив у полон власницького характеру своєї дружини. Це через неї він «став домашніх хоругов хорунжим» і «втратив серце до козацьких справ». Загинув же, провалившись під лід разом з конем і возом. А Бобренчиха відтоді «лютіша стала до роботи вдвоє». Здавалося б, ну й що в цьому поганого? Нічого. Окрім того, що всьому мусить бути своя міра. Син повернувся з походу. Живий. Чого б ще треба! А мати йому докоряє:

От ти прийшов з великого походу,

а не приніс ні слави, ні добра.

Вона постійно точить Гриця:

— Якби ти взяв ще дівчину не вбогу,

то, може б, якось ми і прожили.

Відтак у словах Гриця з'явилося оце розважливе міркування, яке так ображало Марусю: «Затям, любов любов'ю, а життя життям».

То, може, Гриць і був отакий нікчемний у всьому? І це не так. Ми дізнаємось про його хоробрість у бою зі спогадів Марусі:

*Під Берестечком бився ти сміливо.
Під Зборовом також і под Пілявою
своє ім'я ти не покрив неславою.*

Виявляється, що легше було триматися на висоті в бою, ніж у мирний час, коли не всі витримують «оте щоденне пекло метушні»:

*Душа розм'якла якось, заморилась,
хоч коники ліпи, як з м'якуша.
До всього звикла, із усім змирилась
і від життя схотіла бариша.*

Це вже дещо пояснює. Гриць схотів добробуту. І те можна зрозуміти. Тільки заплатив він за нього страшну ціну — понівечене кохання і життя:

*А вже Бобренки з тим усім не крились.
Не встигла їм душа й почервоніть.*

Гриць зробив вибір на користь багатства, та не так легко примусити душу кохати. І от він уже шукає порятунку від мук совісті. Де? Звичайно ж, у Марусі:

*Тобі дано і вірити, й кохати.
А що мені? Які такі куші?!
Нелегко, кажуть, жити на дві хати.
А ще нелегше — жити на дві душі.*

Оце і є його суть — роздвоєність душі, роздвоєність сумління і життя. Саме ця роздвоєність і призвела Гриця до загибелі.

Із роману у віршах «Маруся Чурай»:

- Чужа душа — то, кажуть, темний ліс.
А я скажу: не кожна, ой не кожна!
Чужа душа — то тихе море сліз.
Плювати в неї — гріх тяжкий, не можна (*Чураїха про дочку Марусю на суді*).

- Грицько ж, він міряв не тією міркою,
В житті шукав дорогу не пряму.
Він народився під такою зіркою,
що щось в душі двоїлося йому.
Від того кидавсь берега до того.
Любив достаток і любив пісні.
Це як, скажімо, вірувати в Бога
і продавати душу сатані (*характеристика Гриця Бобренка*).

- Під Берестечком бився ти сміливо.
Під Зборовом також і над Пілявою
своє ім'я ти не покрив неславою (*Маруся про Гриця Бобренка*).
- Моя любов чолом сягала неба,
А Гриць ходив ногами по землі (*цими словами Маруся пояснює першопричину їхньої з Грицем трагедії*).

- Ця дівчина... Обличчя, як з ікон.
І ви її збираєтесь карати?!
А що, як інший вибрати закон, — не з боку вбивства, а із боку зради?
Ну, є ж про зраду там які статті?
Не всяка ж кара має бути незбожна.
Що ж це виходить? Зрадити в житті державу — злочин, а людину можна?!
(*Запорожець захищає Марусю на суді*).

• Я, може, божевільним тут здаюся.
Ми з вами люди різного коша.
Ця дівчина не просто так, Маруся.
Це — голос наш. Це — пісня. Це — душа.
Коли в похід виходила батава, —
її піснями плакала Полтава.
Що налі було потрібно на війні?
Шаблі, знамена і її пісні (*Іван Іскра про Марусю*).

• То — козак.
Таке нещастя хоч кого знеможе.
Це ж можна тут рішитися ума.
Любив же він Марусю, не дай Боже!
Тепер сидить, лиця на нім нема (*опис Івана Іскри на суді*).

• Вона піснями виспівала душу.
Вона пісні ці залишає нам (*Іван Іскра про Марусю*).

• Як він уміє красно говорить!
Які у нього займища і луки!
Вся Україна полум'ям горить,
він і на цьому теж нагріє руки (*характеристика Вишняка*).

• Такі пухкі у Галі рученята,
коса білява, куца і товста.
Як реп'яшки, зелені оченята
і пишно закоплені вуста.
Глуха до пісні, завжди щось спотворить.
Все вишиває прошви подушок.
Ще як мовчить, — нічого. Заговорить, —
гостренькі зуби — чисто ховрашок.
Ото як вийде, як заграє брівками,
очима стрельне і туди, й сюди,
у чобітках із мідними підківками,
зелений верх, козлові переди.
І сниться хлопцям — придане горою,
комори, скрині, лантухи, вози!
А понавколо свахи ходять роєм,
а зверху Галя котить гарбузи (*опис Галі Вишняківни*).

• Ще не старий. І славу мав, і силу.
(Про нього потім думу іскладуть.
Мине сім літ — і голову цю сиву
Виговському на списі подадуть) (*про Мартина Пушкаря*).

• Бенкетував, сідав на шию хлопу,
пускав дівчат по світу без коси.
Стріляв козуль, возив пшоно в Європу
і на поташ випалював ліси (*опис Яреми Вишневецького*).

• Був молодий і гарний був на вроду.
І жив, і вмер, як личить козаку.
За те, що він боровся за свободу,
Його спалили в мідному бику! (*Про Северина Наливайка*).

Евристична бесіда

1. Розкажіть про історичні події, що відбувалися в Україні в часи життя Марусі Чурай. Як, на вашу думку, вони впливали на становлення духовного світу дівчини?
2. Вплив батька на формування Марусі: поясніть "генетику" Марусі, виходячи з її слів:
Красива я була, правда?
Схожа на свою матір.
Смілива я була, правда?
Схожа на свого батька.
Співуча я була, правда?
Схожа на свій народ.
3. Як подає Ліна Костенко портрет Марусі Чурай? Якою мірою портрет виражає внутрішній світ героїні, її характер?
4. Чи можна сказати, що Маруся стояла осторонь визвольних змагань свого народу, адже вона не бере прямої участі у війні?
5. У чому виявляється її суспільна активність?
6. Які риси характеру найбільше притаманні Марусі? Як вони виявляються у житті?
7. Ваше розуміння самохарактеристики Марусі:
Я - навіжена. Я - дитя любові.
Мені без неї білий світ глевкий.
8. Чому Маруся приховала Грицеве самогубство, взявши вину на себе?
9. У чому полягає драма любові Марусі? Що означають її слова про "нерівню душ" - власної та Грицевої?
10. Порівняйте Марусю і Галю Вишняківну; чим вони відрізняються одна від одної?
11. Схарактеризуйте взаємини Марусі Чурай та Івана Іскри; як ви розумієте слова Івана Іскри, в яких висловлене його ставлення до Марусі:
Ми з нею рівні. Ми одного кореня.
Мабуть, один лелека нас приніс.
12. Знайдіть у тексті виступ Івана Іскри перед суддями на захист Марусі (розділ "Якби знайшлась неопалима купина") та універсал Богдана Хмельницького аналогічного змісту (розділ "Страта"). Прочитайте рядки, в яких Іван Іскра та Богдан Хмельницький оцінюють значення творчості поетеси:
 - для духовного життя народу;
 - для підтримки високого морального духу воїнів - борців за незалежність;
 - для увічнення героїки національно-визвольних змагань.
13. Проблема "Митець і натовп" у романі; у чому особливість її трактування?
14. Як Маруся Чурай бачить місце людини в житті свого народу?
15. Визначте громадянську позицію тих героїв, діяльність яких вона схвалює, і тих, чию поведінку вважає аморальною.
16. Як героїня реагує на ті криваві події, що принесли горе на рідну землю? (Пригадайте її роздуми та емоції при спогляданні зруйнованих сіл, сплюндрованого Києва, втікачів із Волині, що вмирають від голоду.)
17. Маруся очима мандрівного дяка; чому дяк потайки кинув Марусю, залишивши їй на спогад барвисту хустку?
18. У чому виявляється патріотизм Марусі Чурай?
19. Спільне в Марусі та Мавці з "Лісової пісні" Лесі Українки.
20. Чи залишилася б у пам'яті стількох поколінь Маруся Чурай, якби вона стояла осторонь життя свого народу, його боротьби за волю і державність?
21. Якби Маруся Чурай сказала про себе, що вона щаслива людина, чи погодилися б ви з нею? Якщо так, то в якому розумінні вона щаслива?
22. Які важливі суспільні проблеми порушує Ліна Костенко через образ Марусі Чурай? Чи актуальні вони нині?

Літературний диктант

1. До покоління яких письменників належить Л. Костенко?
2. У якому місті відбуваються основні події роману «Маруся Чурай»?
3. У якому столітті відбуваються події в романі «Маруся Чурай»?
4. Хто *«глуха до пісні, завжди щось спотворить»*?
5. Кого відвідав Іван Іскра, аби попередити про наступ ворожих військ?
6. Яку пісню співають дівчата в кінці роману?
7. Хто перед самою стратою Марусі приніс універсал від Б. Хмельницького про скасування викупу?
8. Хто з героїв наділений характеристикою *«Вся Україна полум'ям горить, він і на цьому теж нагріє руки»*?
9. Як називається розділ, коли Маруся перебуває у в'язниці й осмислює все своє життя?
10. Хто з героїв *«любив достаток і любив пісні»*?
11. Хто розповів Марусі про Якова Остряницю, Северина Наливайка і Ярему Вишневецького?
12. Кого Маруся зустріла по дорозі до Києва?
13. З якою метою Маруся ходила до Києва?
14. Кого охарактеризовано словами *«Хто — за Богдана, хто — за короля. А він за тих, которі не проти»*?
15. Кого *«спалили в мідному бичу»*?
16. Хто все життя *«воювала — за курку, за телицю, за межу»*?
17. В якому герої втілено шляхетність духу, вірність у дружбі й коханні, вірність Батьківщині?
18. Кого було покарано *«на горло»* у Варшаві?
19. Хто каже про Марусю такі слова: *«Ми з нею рідні. Ми одного кореня. Мабуть, один лелека нас приніс. Батьки у нас безстрашні й непокорені, і матері посивіли од сліз»*?
20. Із скількох розділів складається роман «Маруся Чурай»?
21. Хто *«бенкетував, сідав на шию хлопцям, пускав дівчат по світу без коси»*?
22. До якого виду лірики належать вірші *«Українське альфреско»* і *«Страшні слова, коли вони мовчать...»*?
23. Що сидить під образами в поезії *«Українське альфреско»*?
24. Завершіть речення *«Поезія — це завжди неповторність, якийсь безсмертний дотик до...»*

Домашнє завдання

1. Конспект
2. Підготуватися до тестів
3. Вірш вивчити *«Страшні слова, коли вони мовчать»*

**Шановні здобувачі освіти, прошу Вас додатися до мого акаунту maryporazova@gmail.com на платформу <https://classroom.google.com>
Код курсу: [qeeuqtі](#)**

УВАГА!!!

ФОТО КОНСПЕКТІВ ЗАВАНТАЖУВАТИ У CLASSROOM

